

Kazu audzēšanas nozares apskats par 2023. gadu

Kazkopības nozarē 2023. gads Latvijā bija kārtējais izaicinājuma gads. Pieprasījums pēc kazas piena joprojām ir augsts, bet ierobežoto piena un pārstrādes produktu realizācijas iespēju dēļ joprojām tiek samazināti dārgo proteīna piedevu izbarošanas apjomi, lai apzināti samazinātu kazu ražību.

Aptuveni 80% no visiem Latvijas kazu audzētājiem ir bioloģiskās saimniecības. Piena pārstrādes iespējas ir nestabilas un mainīgas. Šobrīd ir apgrūtināta piena realizācija, jo vienīgā piena pārstrādes rūpnīca to vairs nepieņem, un kazu pienu lielākoties pārstrādā mājražotāji. Joprojām ir ļoti daudz kazu, kuras nav reģistrētas LDC un nav ziņu par tām. Respektīvi, gan apslēpts ģenētiskais materiāls, gan nesakārtota reģistrācija un likumdošanas neievērošana vēl joprojām ir vērojama šajā nozarē, un gadu laikā nav novērojami īpaši uzlabojumi. Galvenais, ka šobrīd kazu produkcija ir atpazīstama un cilvēki to pērk un lieto.

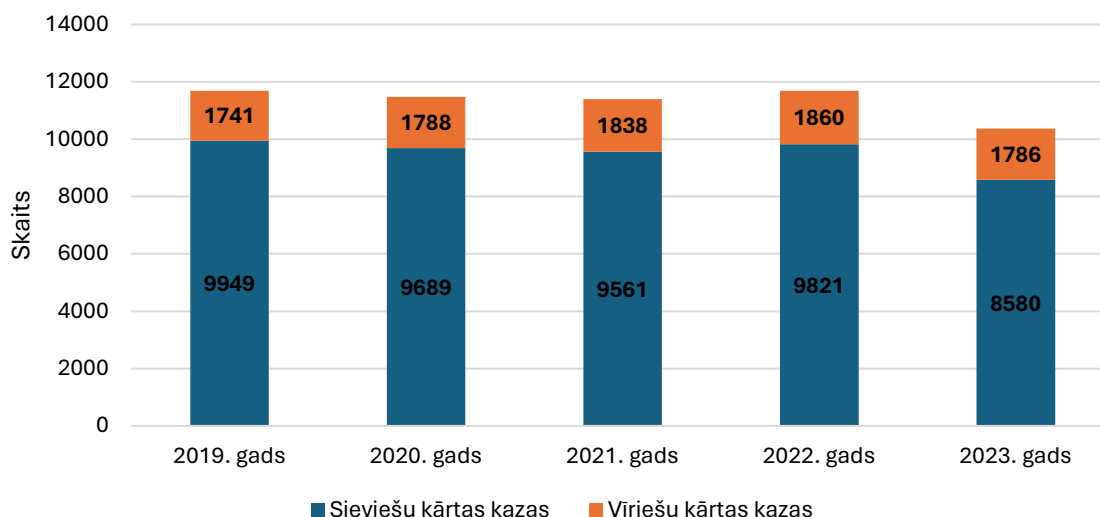
Kazām ir svarīgi veikt izslaukumu kontroli (piena pārraudzību) – noteikt piena tauku un olbaltumvielu procentu.

Kazkopības ekonomiskā efektivitāte ir atkarīga no:

- klimata un vietas apstākļiem piemērotas šķirnes izvēles;
- labas ēdināšanas, turēšanas un kopšanas;
- pareizas un mērķtiecīgas vairošanas dzīvnieku izlases un atlases.
- valsts atbalsts gan likumdošanas normu izstrādē un iesaiste, lai nodrošinātu ražošanas ķēdi jeb veicinātu pārstrādes uzņēmumu sadarbību ar kazkopjiem un pieņemtu kazas pienu pārstrādei.

1. attēls

Kazu skaits Latvijā no 2019. līdz 2023. gadam

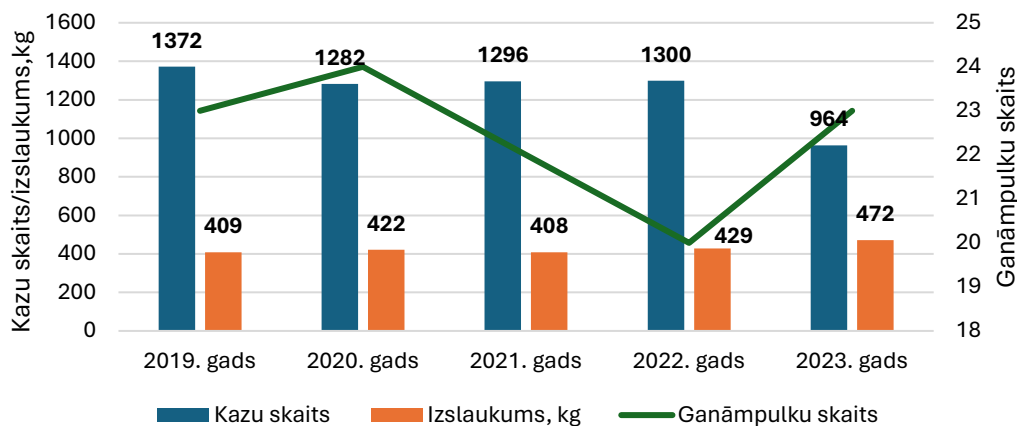

Avots: LCD, 2024

Pēdējo gadu laikā kazu skaits Latvijā samazinās. Uz 2024. gada 1. janvāri kazu skaits Latvijā bija 10 366, tai skaitā 1786 vīriešu kārtas un 8580 sieviešu kārtas. Piena pārraudzībā esošo saimniecību skaits ir palielinājies par 3 – no 20 uz 23, kopā Latvijā ir 1412 saimniecības, kurās audzē kazas.

2. attēls

Kazu piena pārraudzība Latvijā no 2019. līdz 2023. gadam

Avots: Oficiālie kazu piena pārraudzības rezultāti, 2023

Vidējais izslaukums no kazas 2023. gadā pret 2022. gadu ir pieaudzis par 43 kg jeb aptuveni par 10%. 2023. gadā pārraudzībā ir iesaistīti 23 ganāmpulki, kuros reģistrētas 964 kazas. Salīdzinot ar 2022. gadu, ganāmpulku skaits ir pieaudzis

par 3, taču slaucamo kazu skaits ir samazinājies par 336. Tika veiktas un datu bāzē ierakstītas 3683 kontroles, 171 eksterjera vērtējumi un 277 ciltsgrāmatā uzņemti dzīvnieki.

1. tabula

Kazu skaits saimniecībās pēc to lieluma uz 2024. gada 1. janvāri

Kazu skaits saimniecībā	01.01.2024			
	Saimniecības ar attiecīgo kazu skaitu		Kazu skaits	
	Skaitis	%	Skaitis	%
1-5	1 016	71,3	2 289	22,1
6-10	229	16,1	1 747	16,9
11-15	58	4,1	729	7,0
16-20	29	2,0	518	5,0
21-50	65	4,6	1 974	19,1
51-100	16	1,1	1 143	11,0
>100	11	0,8	1 953	18,9
Kopā	1 424	100,0	10 353	100,0

No 1424 saimniecībām tikai 27 saimniecības ir ar kazu skaitu virs 50 kazām. Lielākais vairums ir ar skaitu 1–5 kazas. Šajās 27 lielajās saimniecībās tiek turēts tikpat daudz kazu kā 1200 mazajās saimniecībās. Saimniecību skaits 2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gadu, ir samazinājies par 363 (20,3%), savukārt kazu skaits ir samazinājies par 1339 (11,4%). No 10 353 reģistrētajām kazām krustojumi (XX) – 7150 dzīvnieki, Latvijas vietējā kaza (LVK) – 1318 un Zānes kaza (ZK) – 1041 dzīvnieks.

LAILA PLĪTA,

LLKC Lopkopības nodaļas konsultante